

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 18ης Δεκεμβρίου 1992 *

Στην υπόθεση T-85/91,

Lilian R. Khouri, πρώην επικουρικός υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Βρυξελλών, εκπροσωπούμενη από τον Jean-Noël Louis, δικηγόρο Βρυξελλών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο τα γραφεία της Fiduciaire Myson SARL, 1, rue Glesener,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Joseph Griesmar, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, επικουρούμενο από τον Jean-Luc Fagnart, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Roberto Hayder, εκπρόσωπο της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της σιωπηρής αποφάσεως με την οποία απεργρήθη η διοικητική ένσταση που υπέβαλε η προσφεύγουσα στις 24 Ιουλίου 1991 κατά της αποφάσεως της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία αρνήθηκε την εξομολόση του ανηψιού της προς συντηρούμενο τέκνο,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. García-Valdecasas, Πρόεδρο, R. Schintgen και C. W. Bellamy, δικαστές,

γραμματέας: B. Pastor, υπάλληλος διοικήσεως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 7ης Ιουλίου 1992,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Η προσφεύγουσα, Lilian R. Khouiri, η οποία κατοικεί στο Βέλγιο, προσελήφθη από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: Επιτροπή) ως επικουρική υπάλληλος για περίοδο δώδεκα μηνών από 16 Οκτωβρίου 1990. Οι γονείς του ανηψιού της Christian Khouiri, γεννηθέντος στις 7 Ιουνίου 1972, οι οποίοι κατοικούν στον Λίβανο, της τον εμπιστεύθηκαν από τον Σεπτέμβριο του 1989 λόγω της καταστάσεως ανασφάλειας που επικρατεί στη χώρα αυτή από πολλών ετών. Ο πιο πάνω ανηψιός της είναι μαθητής λυκείου στο Anderlecht (Βέλγιο). Η προσφεύγουσα δηλώνει ότι τον συντηρεί πλήρως. Υπογραμμίζει ότι, για να μπορέσει να εγγραφεί ο ανηψιός της στο μητρώο αλλοδαπών του Δήμου Anderlecht, αναγκάστηκε να υπογράψει «δήλωση αναλήψεως των εξόδων συντηρήσεως», δυνάμει της οποίας υποχρεούται, έναντι του βελγικού κράτους, να αναλάβει όλα τα έξοδα σχετικά με την υγεία του και τις δαπάνες διαμονής και επαναπαυρισμού του. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι πριν από την εισοδό της στην υπηρεσία της Επιτροπής απελάμβανε, λόγω αυτής της αναλήψεως των εξόδων συντηρήσεως, φορολογικής εκπτώσεως δυνάμει της βελγικής νομοθεσίας, ως εκ της εξομοιώσεως του ανηψιού της προς συντηρούμενο τέκνο, για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος. Το ταμείο οικογενειακών επιδομάτων στο οποίο ήταν τότε εγγεγραμμένη της κατέβαλλε, εξάλλου, οικογενειακά επιδόματα για τον ανηψιό της.

- 2 Με έγγραφο που έστειλε στις 20 Φεβρουαρίου 1991 στην Επιτροπή, η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτηση δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 1, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ), ζητώντας από τη διοίκηση να εξομοιώσει τον ανηψιό της προς συντηρούμενο τέκνο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, που ορίζει ότι: *«Δύναται κατ' εξαίρεση να εξομοιωθεί προς συντηρούμενο τέκνο, κατόπιν ειδικής και αιτιολογημένης αποφάσεως της αρμοδίας για τους διορισμούς αρχής που λαμβάνεται βάσει αποδεικτικών εγγράφων, κάθε πρόσωπο έναντι του οποίου ο υπάλληλος έχει νόμιμες υποχρεώσεις διατροφής και του οποίου η συντήρηση συνεπάγεται γι' αυτόν σημαντική επιβάρυνση.»*

- 3 Με έγγραφο της 24ης Απριλίου 1991 (που φέρει κατά λάθος ως ημερομηνία την 24η Ιουνίου 1991), το οποίο ελήφθη από τον νομικό σύμβουλο της προσφεύγουσας στις 2 Μαΐου 1991, ο προϊστάμενος της μονάδας «Ατομικά Δικαιώματα» της Επιτροπής πληροφόρησε την προσφεύγουσα ότι αρνείται να δεχθεί την αίτησή της. Η άρνησή του είχε την εξής αιτιολογία: *«Κατά τις διατάξεις του βελγικού κώδικα, ο ανηψιός της Khouiri δεν είναι πρόσωπο έναντι του οποίου έχει η ενδιαφερομένη νόμιμη υποχρέωση διατροφής, όπως απαιτεί το άρθρο 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ και κατά συνέπεια δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω άρθρου.»*
- 4 Στις 16 Μαΐου 1991 ο ειρηνοδίκης του Anderlecht εξέδωσε, στην υπόθεση Christian Khouiri, ως ενάγοντος, κατά Lilian Khouiri, ως εναγομένης, απόφαση με το εξής διατακτικό:

«(...)

Ορίζεται σε 15 000 φράγκα κατά μήνα το ποσό της διατροφής που οφείλει η εναγομένη στον ενάγοντα και αν καταστεί αναγκαίο, σε περίπτωση διακοπής των οικειοθελών παροχών της εναγομένης, καταδικάζεται η τελευταία να καταβάλλει 15 000 φράγκα κατά μήνα στον ενάγοντα ως διατροφή από 1ης Μαΐου 1991 (...).»

Ο ειρηνοδίκης αιτιολόγησε ως εξής την απόφασή του:

«(...)

Μολονότι δεν προβλέπεται από τον νόμο υποχρέωση διατροφής μεταξύ συγγενών εκ πλαγίου, η βοήθεια διατροφής μεταξύ τους μπορεί να θεωρηθεί φυσική ενοχή, η οποία μπορεί να μεταβληθεί σε αστική ενοχή (...).

Η εναγομένη ανέλαβε έναντι του αδελφού της την υποχρέωση να φροντίζει τον ανηψιό της, τηρεί δε την υποχρέωση αυτή από δύο σχεδόν ετών.

Η φυσική αυτή ενοχή που προκύπτει από δεσμούς στοργής μπορεί να θεωρηθεί ότι ανανεώθηκε εκουσίως από την εναγομένη σε αστική ενοχή, της οποίας η εκτέλεση μπορεί να διαταχθεί από τον δικαστή σε περίπτωση διακοπής των οικειοθελών παροχών (...).»

- 5 Με έγγραφο που έστειλε στις 24 Ιουλίου 1991 στην Επιτροπή, η προσφεύγουσα άσκησε διοικητική ένσταση δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ κατά της αποφάσεως της 24ης Απριλίου 1991.
- 6 Η διοίκηση άκουσε τις εξηγήσεις της προσφεύγουσας και του νομικού της συμβούλου σε συνάντηση της 9ης Οκτωβρίου 1991. Η ένσταση της 24ης Ιουλίου 1991 δεν έτυχε ρητής απαντήσεως από την Επιτροπή.

Διαδικασία

- 7 Υπό τις περιστάσεις αυτές, με δικόγραφο που κατέθεσε στις 26 Νοεμβρίου 1991 στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, η προσφεύγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή με την οποία ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής της 24ης Απριλίου 1991.
- 8 Στο πλαίσιο της έγγραφης διαδικασίας, η προσφεύγουσα δεν υπέβαλε υπόμνημα απαντήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 47 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.
- 9 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.
- 10 Η προφορική διαδικασία διεξήχθη στις 7 Ιουλίου 1992. Οι εκπρόσωποι των διαδίκων αγόρευσαν και απάντησαν σε ερωτήματα που υπέβαλε το Πρωτοδικείο.
- 11 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την απόφαση που απέρριψε την αίτηση εξομοιώσεως του ανηψιού της με συντηρούμενο τέκνο·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

- 12 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να κρίνει την προσφυγή απαράδεκτη, άλλως αβάσιμη·
 - να αποφασίσει κατά νόμο επί των δικαστικών εξόδων.
- 13 Η προσφεύγουσα παραδέχθηκε στη συνεδρίαση ότι δεν υφίστατο καμία διαφορά μεταξύ αυτής και του ανηψιού της και ότι προσέφυγε στον ειρηνοδίκη του Anderlecht απλώς για να επιτύχει απόφαση εμφανίσιμη ότι κατά το βελγικό δίκαιο έχει αστική υποχρέωση διατροφής.

Επί του παραδεκτού

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 14 Η καθής σημειώνει καταρχάς ότι η προσφεύγουσα στηρίζει την ακυρωτική της προσφυγή στο «σφάλμα ερμηνείας της καθής ως προς την έννοια της “νόμιμης υποχρέωσης διατροφής” και στην παραβίαση του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ η οποία προέρχεται από το σφάλμα αυτό». Έτσι, κατά την καθής, το Πρωτοδικείο δεν είναι αρμόδιο να ακυρώσει απόφαση που ερμηνεύει έννοια εθνικού όρου και επομένως η προσφυγή πρέπει να θεωρηθεί ότι στηρίζεται αποκλειστικά στην παραβίαση του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ και ότι κατ’ ακολουθίαν είναι απαράδεκτη.
- 15 Για να στηρίξει την ένσταση απαραδέκτου η καθής εκθέτει ότι το άρθρο 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ παρέχει στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή (στο εξής: ΑΔΑ) περιθώριο διακριτικής εκτιμήσεως των πραγματικών γεγονότων και περιστατικών των οποίων γίνεται επίκληση για τη θεμελίωση κάθε αιτήσεως εξομοιώσεως προς συντηρούμενο τέκνο που αφορά πρόσωπο έναντι του οποίου έχει ο υπάλληλος υποχρέωση διατροφής (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Δεκεμβρίου 1990, T-75/89, Brems κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1990, σ. II-899). Συνεπώς, η απόρριψη της αιτήσεως εξομοιώσεως που η προσφεύγουσα υπέβαλε δεν μπορεί να συνιστά παραβίαση του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, μοναδική σχετική με την παρούσα υπόθεση διάταξη, αφού το άρθρο αυτό χορηγεί ακριβώς στην ΑΔΑ διακριτική εξουσία εκτιμήσεως, ακόμη και όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις που έχουν οριστεί για την εφαρμογή της. Η επιλογή στην οποία η ΑΔΑ προέβη εντός του πλαισίου αυτού δεν μπορεί να αποτελέσει καθαυτή πηγή παρανομίας.

- 16 Η καθής συνάγει περαιτέρω ότι δεν μπορεί να ασκηθεί στην προκειμένη υπόθεση δικαστικός έλεγχος, διότι δεν πρόκειται για έρευνα ζητήματος νομιμότητας, αλλά για την εκτίμηση της σκοπιμότητας μιας επιλογής. Εφόσον η προσφυγή προσπαθεί να επιτύχει από το Πρωτοδικείο να κρίνει τη σκοπιμότητα της χρήσεως της διακριτικής εξουσίας της καθής, η οποία της έχει χορηγηθεί με την προαναφερθείσα κανονιστική διάταξη, θα πρέπει να κριθεί απαράδεκτη.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 17 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι η Επιτροπή αιτιολόγησε την απόφαση με την οποία αρνήθηκε να εξομοιώσει, κατ' εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, τον ανηψιό της προσφεύγουσας προς συντηρούμενο τέκνο με την έλλειψη νόμιμης υποχρεώσεως της προσφεύγουσας προς διατροφή. Ενεργώντας έτσι, η καθής δεν άσκησε την ελευθερία που επιφυλάσσει υπέρ αυτής η διάταξη αυτή όσον αφορά την εκτίμηση πραγματικών γεγονότων και περιστατικών των οποίων γίνεται επίκληση προς στήριξη αιτήσεως εξομοιώσεως, αλλά προέβη σε νομική ερμηνεία μιας από τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τέτοια εξομοίωση. Από αυτό προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο είναι αρμόδιο να ελέγξει τη νομική ερμηνεία που έδωσε στην προκειμένη υπόθεση η Επιτροπή στην προϋπόθεση της υπάρξεως νομίμου υποχρεώσεως διατροφής.
- 18 Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι, κατά το μέτρο που, όπως στην προκειμένη περίπτωση (βλ. σκέψεις 31 και 32), η εφαρμογή μιας διατάξεως του ΚΥΚ εξαρτάται από την εφαρμογή κανόνα δικαίου που εμπίπτει στην έννομη τάξη ενός κράτους μέλους, είναι προς το συμφέρον της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και της ακριβούς εφαρμογής του ΚΥΚ ο έλεγχός του να εκτείνεται και στην ερμηνεία που έδωσε η ΑΔΑ ενός κοινοτικού οργάνου στο εθνικό δίκαιο ενός κράτους μέλους.
- 19 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι πρέπει να απορριφθεί η ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε η καθής.

Επί της ουσίας

— *Επί του μοναδικού λόγου ακυρώσεως περί παραβιάσεως του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ*

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 20 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι κατά το βελγικό δίκαιο έχει «νόμιμη» υποχρέωση διατροφής έναντι του ανηψιού της. Για να στηρίξει δε τον λόγο αυτό η προσφεύγουσα προβάλλει τρία επιχειρήματα, πρώτον, την ανανέωση της φυσικής ενοχής της που είχε έναντι του ανηψιού της σε αστική ενοχή· δεύτερον, την προαναφερθείσα απόφαση της 16ης Μαΐου 1991, με την οποία ο ειρηνοδίκης του Anderlecht καθόρισε το ποσό της εισφοράς της στα έξοδα συντηρήσεως και εκπαιδεύσεως του ανηψιού της και, τρίτον, τη δήλωση αναλήψεως των εξόδων συντηρήσεως που η προσφεύγουσα υπέγραψε υπέρ του ανηψιού της.
- 21 Όσον αφορά το πρώτο επιχείρημα, σχετικά με την ανανέωση, η προσφεύγουσα εκθέτει ότι καταρχάς είχε φυσική ενοχή διατροφής έναντι του ανηψιού της, η οποία προέρχεται από τους δεσμούς στοργής που υφίστανται μεταξύ τους, από την υπόσχεση που έδωσε στον αδελφό της, πατέρα του ανηψιού της, ότι θα αναλάβει τα έξοδα συντηρήσεώς του και από τη δήλωση που υπέγραψε ενώπιον των βελγικών αρχών. Κατά τη βελγική νομολογία, η δέσμευση συντηρήσεως τέκνου, η οποία ανελήφθη και εκτελέστηκε εκουσίως, αποτελεί φυσική ενοχή, η οποία, όταν εκτελεστεί επί πολλά έτη, ανανεώνεται σε αστική ενοχή. Κατά τη συνεδρίαση, ο εκπρόσωπος της προσφεύγουσας χαρακτήρισε την εν λόγω υποχρέωση ως «οιονει νόμιμη».
- 22 Όσον αφορά το δεύτερο επιχείρημα, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι από το σκεπτικό της προαναφερθείσας αποφάσεως της 16ης Μαΐου 1991 προκύπτει ότι υπέχει πράγματι, κατά το βελγικό δίκαιο, νόμιμη υποχρέωση διατροφής έναντι του ανηψιού της κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.
- 23 Όσον αφορά το τρίτο επιχείρημα, η προσφεύγουσα εκθέτει ότι στον ανηψιό της επιτράπηκε να εγκατασταθεί στο Βέλγιο μόνο λόγω της δηλώσεως που υπέγραψε να αναλάβει προσωπικά τα έξοδα σχετικά με τη διαμονή του στο Βέλγιο. Η δέσμευση αυτή ελήφθη σύμφωνα με τις νόμιμες διατάξεις περί διαμονής αλλοδαπών στο Βέλγιο, δηλαδή τα άρθρα 3 και 11 του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980 περί εισόδου στην επικράτεια, διαμονής, εγκαταστάσεως και απομακρύνσεως αλλοδαπών. Η δέσμευση αυτή συνιστά, κατά την προσφεύ-

γούσα, την απόδειξη του γεγονότος ότι είναι οφειλέτιδα έναντι του ανηψιού της νομίμου υποχρέωσης διατροφής κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.

24 Η καθής εκθέτει καταρχάς ότι το βελγικό δίκαιο, που ισχύει στην παρούσα διαφορά δυνάμει της Συμβάσεως της Χάγης της 24ης Οκτωβρίου 1956 περί του εφαρμοστέου δικαίου στις υποχρεώσεις διατροφής έναντι των τέκνων, δεν προβλέπει την ύπαρξη υποχρέωσης διατροφής μεταξύ συγγενών εκ πλαγίου. Πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ, αφενός μεν, του δικαιώματος διατροφής που αναγνωρίζει το δίκαιο σε ορισμένες περιπτώσεις, αφετέρου δε, της φυσικής ενοχής διατροφής, ενοχής την οποία μπορεί ο οφειλέτης οικειοθελώς να αναλάβει σε αστική ενοχή. Κατά το μέτρο που η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι οικειοθελώς ανανέωσε τη φυσική ενοχή σε αστική ενοχή, ομολογεί αναγκαιώς ότι δεν έχει νόμιμη υποχρέωση διατροφής έναντι του ανηψιού της.

25 Η καθής παραπέμπει περαιτέρω στις γενικές διατάξεις εκτελέσεως του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ (στο εξής: ΓΔΕ) που θέσπισε στις 28 Σεπτεμβρίου 1989 και οι οποίες καθορίζουν τα αντικειμενικά κριτήρια που πρέπει να διέπουν κατά τρόπο ενιαίο την άσκηση της εξουσίας εκτίμησης της ΑΔΑ στο θέμα αυτό, ειδικότερα δε στο άρθρο 3 των διατάξεων αυτών που ορίζει ότι *«ως νόμιμη υποχρέωση διατροφής νοείται η υποχρέωση που προβλέπεται ρητά μεταξύ συγγενών εξ αίματος η εξ αγχιστείας από τον νόμο, αποκλειομένης οποιασδήποτε υποχρέωσης που προκύπτει από σύμβαση, φυσική ενοχή ή υποχρέωση αποζημιώσεως»*.

26 Όσον αφορά το επιχείρημα που προκύπτει από την προαναφερθείσα απόφαση της 16ης Μαΐου 1991, η καθής εκθέτει πρώτον ότι η αγωγή που ο Christian Khouiri άσκησε ενώπιον του ειρηνοδίκη ήταν προφανώς απαράδεκτη, διότι ο ενάγων δεν πιθανολόγησε γεγονημένο και ενεστώδες συμφέρον και δεν μπόρεσε να αποδείξει την ύπαρξη σπουδαίας και σοβαρής απειλής που έθεσε σε κίνδυνο τα δικαιώματά του. Δεύτερον, ισχυρίζεται ότι κακώς η απόφαση αναγνώρισε στην προκειμένη περίπτωση την ύπαρξη φυσικής ενοχής, διότι η ενοχή αυτή περιορίζεται κατά το βελγικό δίκαιο στις σχέσεις μεταξύ συγγενών πολύ στενού βαθμού, δηλαδή στην πράξη μόνο στις σχέσεις μεταξύ αδελφών. Τρίτον, η καθής επικρίνει την απόφαση ότι δεν έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι ο Christian Khouiri δεν είχε ανάγκη διατροφής, αφού τον διέτρεφε η θεία του, ούτε το γεγονός ότι υφίσταντο και άλλοι οφειλέτες διατροφής, δηλαδή κυρίως ο πατέρας και η μητέρα του, οι οποίοι είναι κατά πρώτο λόγο υπόχρεοι να φροντίζουν για τη συντήρηση του τέκνου τους. Επιπλέον, προσθέτει η καθής, εφόσον η εν λόγω απόφαση αποτελεί μόνο σχετικό δεδικασμένο, δεν μπορεί να της αντιταχθεί.

- 27 Στην περίπτωση όμως που το Πρωτοδικείο θα ελάμβανε υπόψη του την απόφαση της 16ης Μαΐου 1991, η καθής εφιστά την προσοχή του στο γεγονός ότι η απόφαση αυτή τονίζει αφενός μεν ότι «ο νόμος δεν προβλέπει καμία υποχρέωση διατροφής μεταξύ συγγενών εκ πλαγίου», αφετέρου δε ότι «η εναγομένη ανέλαβε ελευθέρως την υποχρέωση έναντι του αδελφού της να φροντίζει τον ανηψιό της».
- 28 Όσον αφορά το επιχείρημα της δηλώσεως που η προσφεύγουσα υπέγραψε περί αναλήψεως των εξόδων διατροφής, η καθής εκθέτει ότι οι νόμιμες διατάξεις επί των οποίων στηρίζεται η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας, δηλαδή οι διατάξεις που επιβάλλουν στους αλλοδαπούς να πορίζονται επαρκή έσοδα με τη «νόμιμη άσκηση προσοδοφόρου δραστηριότητας», στερούνται σημασίας στην προκειμένη περίπτωση. Στην πραγματικότητα, ο ανηψιός της προσφεύγουσας δεν μπορούσε να λάβει άδεια διαμονής στο Βέλγιο παρά μόνο με απόφαση λαμβανόμενη κατά το άρθρο 9 του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980, που παρέχει στον Υπουργό Δικαιοσύνης διακριτική εξουσία επί του θέματος αυτού. Μια από τις προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτά ο υπουργός γενικά τη χορήγηση άδειας διαμονής συνίσταται στη δέσμευση ενός Βέλγου πολίτη ότι αναλαμβάνει τα έξοδα σχετικά με την υγεία, τις δαπάνες διαμονής και επαναπατρισμού του αλλοδαπού, ο οποίος ζητεί την άδεια διαμονής. Κατά συνέπεια, η υποχρέωση διατροφής της προσφεύγουσας έναντι του ανηψιού της δεν έχει ως πηγή τον νόμο, αλλά τη σύμβαση που η προσφεύγουσα συνήψε με το Βελγικό Δημόσιο, η οποία περικλείει ρήτρα υπέρ τρίτου, κατά την έννοια του άρθρου 1121 του βελγικού Αστικού Κώδικα, και στην οποία η προσφεύγουσα συνήνεσε προς όφελος του ανηψιού της. Αυτή η καθαρά συμβατική υποχρέωση δεν μπορεί να εξομοιωθεί με νόμιμη υποχρέωση διατροφής κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 29 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, που εφαρμόζεται κατ' αναλογία και στους επικουρικούς υπαλλήλους δυνάμει του άρθρου 65 του Καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού των Κοινοτήτων (στο εξής: Καθεστώς), κάθε πρόσωπο έναντι του οποίου ο υπάλληλος έχει νόμιμη υποχρέωση διατροφής και του οποίου η συντήρηση συνεπάγεται γι' αυτόν σημαντική επιβάρυνση μπορεί να εξομοιωθεί κατ' εξαίρεση, κατόπιν ειδικής αποφάσεως, με συντηρούμενο τέκνο, για να τύχει του επιδόματος συντηρούμενου τέκνου.
- 30 Εφόσον η εξομοίωση προσώπου προς συντηρούμενο τέκνο έχει εξαιρετικό χαρακτήρα, τον οποίο υπογραμμίζει το ίδιο το κείμενο του ΚΥΚ, πρέπει να

ερμηνευθεί στενά η προϋπόθεση της υπάρξεως υπέρ του υπαλλήλου νομίμου υποχρεώσεως διατροφής έναντι άλλου προσώπου (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Νοεμβρίου 1974, 6/74, Moulijn κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 511).

- 31 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η έννοια της «νόμιμης υποχρεώσεως διατροφής», την οποία χρησιμοποιεί ο ΚΥΚ, αντλεί την ύπαρξή της από τις έννομες τάξεις των κρατών μελών που, δυνάμει του νόμου, επιβάλλουν στους εξ αίματος και/ή εξ αγχιστείας συγγενείς πολύ ή λίγο απομακρυσμένου βαθμού αμοιβαία υποχρέωση διατροφής. Θεωρεί ότι, χρησιμοποιώντας στο άρθρο 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ τον όρο της νόμιμης υποχρεώσεως διατροφής, ο ΚΥΚ αναφέρεται αποκλειστικά στην υποχρέωση διατροφής που επιβάλλεται σε έναν υπάλληλο από την ενέργεια πηγής δικαίου ανεξάρτητης της βουλήσεως των μερών και ότι αποκλείει κατά συνέπεια να λαμβάνονται υπόψη υποχρεώσεις διατροφής που προκύπτουν από σύμβαση, από φυσική ενοχή ή από υποχρέωση αποζημιώσεως. Παρέπεται ότι η Επιτροπή ορθώς εφάρμοσε τον όρο αυτό καθορίζοντας στο άρθρο 3 των ΓΔΕ τη νόμιμη υποχρέωση διατροφής ως την υποχρέωση «που προβλέπεται ρητά μεταξύ συγγενών από τον νόμο, αποκλειομένης οποιασδήποτε υποχρεώσεως που προκύπτει από σύμβαση, φυσική ενοχή ή υποχρέωση αποζημιώσεως».
- 32 Κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. μεταξύ άλλων την απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 1984, 327/82, Εκτο, Συλλογή 1984, σ. 107), στο περιεχόμενο διατάξεως του κοινοτικού δικαίου, η οποία δεν παραπέμπει ρητώς στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της εννοίας και της σημασίας της, πρέπει κανονικά να δίδεται αυτοτελής ερμηνεία που πρέπει να ανευρίσκεται με βάση τα συμφραζόμενα και τον σκοπό που επιδιώκει η σχετική κανονιστική ρύθμιση. Το Πρωτοδικείο κρίνει όμως ότι, ελλείψει ρητής παραπομπής, η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου μπορεί να επάγεται ενδεχομένως αναφορά στο δίκαιο των κρατών μελών όταν ο κοινοτικός δικαστής δεν μπορεί να ανεύρει στο κοινοτικό δίκαιο ή στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου τα στοιχεία που του επιτρέπουν να προσδιορίσει το περιεχόμενο και τη σημασία της εν λόγω διατάξεως με αυτοτελή ερμηνεία.
- 33 Εν προκειμένω, ούτε το κοινοτικό δίκαιο ούτε ο ΚΥΚ παρέχουν στον κοινοτικό δικαστή ενδείξεις που να του επιτρέπουν να προσδιορίσει, με αυτοτελή ερμηνεία, το περιεχόμενο και τη σημασία της νόμιμης υποχρεώσεως διατροφής που επιτρέπεται στον υπάλληλο να τύχει επιδόματος συντηρουμένου τέκνου σύμ-

φωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Επομένως, πρέπει να εξακριβωθεί η εθνική έννομη τάξη στην οποία υπόκειται η προσφεύγουσα και να ερευνηθεί αν η έννομη αυτή τάξη της επιβάλλει, έναντι του ανηψιού της, νόμιμη υποχρέωση διατροφής κατά την έννοια του ΚΥΚ.

- 34 Από τον φάκελο προκύπτει ότι η προσφεύγουσα, η οποία κατοικεί στο Βέλγιο, συγκεντρώνει τις ιδιότητες της υπηκόου του Βελγίου και του Λιβάνου. Ναι μεν πρέπει να γίνει δεκτό ότι, σύμφωνα με το άρθρο 55 του Καθεστώτος, η προσφεύγουσα προσελήφθη από την Επιτροπή λόγω της βελγικής της ιθαγενείας, είναι όμως εξίσου αληθές ότι ο ανηψιός της, ο οποίος κατοικεί επίσης στο Βέλγιο, συγκεντρώνει τις ιδιότητες του υπηκόου της Ολλανδίας και του Λιβάνου.
- 35 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι πρέπει να εξευρεθεί η κρίσιμη στην προκειμένη υπόθεση έννομη τάξη υπό το φως των κανόνων της συγκρούσεως νόμων που πρέπει το αρμόδιο δικαστήριο να εφαρμόσει. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, των ΓΔΕ ορίζει ότι, «σε περίπτωση στοιχείων που υπάγονται σε περισσότερα δίκαια, ο καθορισμός του εφαρμοστέου δικαίου προκύπτει από τους κανόνες της συγκρούσεως νόμων που ισχύουν για το αρμόδιο δικαστήριο, συμπεριλαμβανομένων ενδεχομένως και των κανόνων που προκύπτουν από τις σχετικές εθνικές συμβάσεις, ιδίως τη Σύμβαση περί του εφαρμοστέου δικαίου στις υποχρεώσεις διατροφής, που υπογράφηκε στη Χάγη στις 2 Οκτωβρίου 1973».
- 36 Πρέπει να διαπιστωθεί ότι η προσφεύγουσα προσέφυγε στη βελγική δικαιοσύνη για να διαπιστωθεί ότι υπέχει υποχρέωση διατροφής έναντι του ανηψιού της και προς τον σκοπό αυτό στηρίχθηκε στους κανόνες του βελγικού δικαίου. Το επιληφθέν της υποθέσεως δικαστήριο αναγνώρισε εαυτό αρμόδιο και εξέδωσε την προαναφερθείσα απόφασή του της 16ης Μαΐου 1991 στηριζόμενο σε διατάξεις του βελγικού δικαίου. Τέλος, στο πλαίσιο της παρούσας διαφοράς, η καθής στηρίζεται επίσης στο βελγικό δίκαιο για να στηρίξει την επιχειρηματολογία της.
- 37 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι ο προσδιορισμός του εφαρμοστέου δικαίου πρέπει να γίνει στην προκειμένη περίπτωση σύμφωνα με τους κανόνες της συγκρούσεως νόμων που ισχύουν για τα βελγικά δικαστήρια.

- 38 Πρέπει να διαπιστωθεί καταρχάς ότι η Σύμβαση περί του εφαρμοστέου δικαίου στις υποχρεώσεις διατροφής, που υπογράφηκε στη Χάγη στις 2 Οκτωβρίου 1973, δεν επικυρώθηκε από το Βασίλειο του Βελγίου και ότι η Σύμβαση περί του εφαρμοστέου δικαίου στις υποχρεώσεις διατροφής έναντι των τέκνων, που υπογράφηκε στη Χάγη στις 24 Οκτωβρίου 1956 και επικυρώθηκε από το Βασίλειο του Βελγίου, σύμφωνα με το άρθρο 5, δεν εφαρμόζεται στις σχέσεις διατροφής μεταξύ συγγενών εκ πλαγίου.
- 39 Το Πρωτοδικείο τονίζει περαιτέρω ότι αδυνατεί να ανεύρει τόσο στο ιδιωτικό διεθνές βελγικό δίκαιο όσο και στην πρακτική των βελγικών δικαστηρίων σαφή και ακριβή κανόνα συγκρούσεως για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου στις σχέσεις διατροφής μεταξύ θείας και ανηψιού της.
- 40 Πλην όμως, ενόψει των προηγουμένων σκέψεων, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι δικαιούται να δεχθεί ότι στην προκειμένη περίπτωση το ζήτημα αν η προσφεύγουσα υπέχει έναντι του ανηψιού της νόμιμη υποχρέωση διατροφής κατά την έννοια του ΚΥΚ πρέπει να λυθεί δυνάμει του βελγικού δικαίου, τόσο λόγω της εθνικότητας και της κατοικίας της προσφεύγουσας όσο και λόγω της κατοικίας του ανηψιού της.
- 41 Στο βελγικό δίκαιο δεν υφίσταται υποχρέωση διατροφής μεταξύ συγγενών εκ πλαγίου κατά την πιο πάνω έννοια. Τα εθνικά βελγικά δικαστήρια δέχονται το πολύ την ύπαρξη φυσικής ενοχής μεταξύ συγγενών εκ πλαγίου που μπορεί να μεταβληθεί σε αστική ενοχή. Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται από το ίδιο το περιεχόμενο της πιο πάνω αποφάσεως της 16ης Μαΐου 1991, η οποία αναφέρει ρητώς ότι «ο νόμος δεν προβλέπει καμία υποχρέωση διατροφής μεταξύ συγγενών εκ πλαγίου». Παρέπεται ότι η υποχρέωση διατροφής την οποία η προσφεύγουσα υπέχει ενδεχομένως έναντι του ανηψιού της δεν συνιστά υποχρέωση που επιβάλλεται από την ενέργεια πηγής ανεξαρτήτου της βουλήσεως των μερών και δεν μπορεί επομένως να χαρακτηριστεί ως νόμιμη υποχρέωση διατροφής κατά την έννοια του ΚΥΚ.

- 42 Καθόσον αφορά τη δέσμευση που η προσφεύγουσα ανέλαβε έναντι των βελγικών αρχών για τη διατροφή του ανηψιού της, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η δέσμευση αυτή, και αν υποθεθεί ότι μπορεί να γεννήσει υποχρέωση διατροφής, δεν μπορεί επίσης να χαρακτηριστεί ως νόμιμη υποχρέωση διατροφής κατά την έννοια του ΚΥΚ, εφόσον προέρχεται από τη βούληση του υπαλλήλου.
- 43 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει ότι είναι αβάσιμος ο μοναδικός λόγος ακυρώσεως περί παραβιάσεως του άρθρου 2, παράγραφος 4, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Κατά συνέπεια, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 44 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Κατά το άρθρο όμως 88 του ίδιου κανονισμού, στις διαφορές μεταξύ των Κοινοτήτων και των υπαλλήλων τους, τα όργανα φέρουν τα έξοδά τους.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Κάθε διάδικος φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.

García-Valdecasas

Schintgen

Bellamy

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Δεκεμβρίου 1992.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

R. García-Valdecasas